

Acties voor een sociaal klimaatbeleid

Elke Limburgse gemeente ondertekende het Europese Burgemeestersconvenant voor Energie en Klimaat 2030. Als onderdeel van het Europees Burgemeestersconvenant verbinden de ondertekenaars zich ertoe om, naast mitigatie en adaptatie, ook energiearmoede aan te pakken als één van de belangrijkste maatregelen om een rechtvaardige overgang te waarborgen. Degelijke verwarming, warm water, koeling, verlichting en energie voor apparaten zijn immers essentiële diensten die nodig zijn om energie-efficiënte huizen en een behoorlijke levens- en gezondheidsstandaard te garanderen.

Omdat naast energiearmoede ook waterarmoede, vervoersarmoede en een verhoogd risico voor de gevolgen van het veranderende klimaat deel uitmaken van het vraagstuk, spreken we hier over sociaal klimaatbeleid in plaats van enkel over energiearmoede.

In dit document geven we een overzicht van de ingrediënten en mogelijke acties voor een geïntegreerd Sociaal Klimaatbeleid.

Contactgegevens

Lien Loonbeek – Milieu en Klimaat – lien.loonbeek@limburg.be

Versie 1 – maart 2024

Sociaal (klimaat)beleid - een geïntegreerde aanpak

In dit document gaan we enkel in op linken tussen armoede en klimaat (energie, water, vervoer en adaptatie) en geven we een overzicht van mogelijke acties voor een sociaal klimaatbeleid.

Een integrale aanpak van armoede, waarbinnen sociaal klimaatbeleid een plaats krijgt, is en blijft natuurlijk aangewezen. Door deze integrale benadering kunnen win-wins behaald worden.

Sociaal klimaatbeleid kan immers ook een positief effect hebben op andere domeinen zoals gezondheid, welbevinden, wonen, ...

Aangezien een integrale aanpak zo belangrijk is, is het aangewezen om voor deze pijler zeker samen te werken met partners die de nodige expertise hebben in kansarmoede. De kans is groot dat zij ook al een werking rond sociaal klimaatbeleid hebben en dat een nauwere samenwerking loont.

Enkele mogelijke partners:

- De woonambtenaar van de gemeente
- Het sociaal huis/OCMW
- [SAAMO](#)
- [Reset Vlaanderen](#)
- [Stebo](#)
- [Energiehuis Limburg](#)
- Lokale verenigingen
- [Netwerk tegen armoede](#)
- [TAO Armoede](#)

Enkele tips voor een effectief sociaal klimaatbeleid:

- In dialoog gaan met de doelgroep is heel belangrijk voor het opzetten van een effectief sociaal klimaatbeleid. Praten mét in plaats van over de mensen! Alleen zo kan je een beleid op maat aanbieden.
- Kies bij voorkeur voor een aanpak die voor iedereen werkt en koppel daaraan enkel specifieke acties gericht op kwetsbare personen indien dat nodig is.
- Zorg in het aanbod voor voldoende begeleiding en ondersteuning. Enkel informeren en sensibiliseren is vaak niet voldoende.

Enkele voorbeelden:

- de woonmeter wijst uit dat het te vochtig is in de woning. Zorg dan ook voor de nodige ondersteuning/begeleiding van het kwetsbare gezin bij het aanpakken van dit probleem.
- Je informeert een kwetsbaar gezin over de gratis energiescan van Fluvius voor beschermde klanten. Zorg dat ze ook verder geholpen worden met bv. het invullen van de aanvraag.

Sociaal klimaatbeleid in cijfers

- [Provincies in cijfers](#)
 - [Rapport armoede](#)
 - Cijfers opgelijst - rapportering energiearmoede
- [Barometer energiearmoede - Koning Boudewijnstichting](#)

Enkele cijfers uit de barometer energiearmoede 2023 (data van 2021):

- 20,6% van de huishoudens kampte in 2021 met energiearmoede. Vlaanderen telt 14,8% huishoudens in energiearmoede.
- Meer dan een derde van de huishoudens uit de lage middenklasse en meer dan 8% van de huishoudens uit de kernmiddenklasse kampen met energiearmoede.
- 20,3% van de huishoudens in energiearmoede kampt ook met ernstige materiële en sociale deprivatie.
- Sociale huurders zijn bijzonder kwetsbaar voor energiearmoede:
 - meer dan 33% van de huurders worden erdoor getroffen, tegenover 14,8% van de huiseigenaars.
 - 41,5% van de sociale huurders kampt met energiearmoede

- [Barometer waterarmoede – Koning Boudewijnstichting](#)

Enkele cijfers uit de barometer waterarmoede 2023 (data van 2021):

- 13,8% van de huishoudens bevond zich in 2021 in een situatie van waterarmoede (op basis van een variabele drempel). Vlaanderen telt 9,1% huishoudens in waterarmoede.
- Een op vijf huishoudens uit de lage middenklasse en 3,6% van de huishoudens uit de kernmiddenklasse leeft in waterarmoede.
- Huurders (met name sociale huurders) zijn kwetsbaarder voor waterarmoede:
 - 26,8% van de huurders kampt met waterarmoede (1/3 van de sociale huurders en meer dan een kwart van de privéhuurders), tegenover 7,1% van de huiseigenaars.
 - 65,9% van de huishoudens die leven in waterarmoede zijn huurders
- 24,2% van de mensen die aangeven dat hun algemene gezondheidstoestand 'slecht' of 'zeer slecht' is, leeft in een huishouden dat kampt met waterarmoede.

Acties voor een sociaal klimaatbeleid

Acties rond energiearmoede - waterarmoede - woonkwaliteit

Energiearmoede is het gevolg van een combinatie van een laag inkomen, hoge uitgaven van het beschikbare inkomen (o.a. door de hoge prijzen) aan energie en een slechte energie-efficiëntie op vlak van de prestaties van gebouwen. Mensen in inefficiënte gebouwen worden meer blootgesteld aan koude periodes, hittegolven en andere gevolgen van de klimaatverandering. Ook goede ventilatie is hier noodzakelijk voor een goede woonkwaliteit.

Een EU-brede enquête concludeerde dat in 2020 8% van de EU-bevolking zei dat ze hun huis niet voldoende konden verwarmen.

Waterarmoede is een situatie waarin een persoon/huishouden geen toegang heeft tot voldoende water of tot kwaliteitsvol water dat voldoet aan zijn of haar basisnoden: voeding, persoonlijke hygiëne en huisvesting. Dit omvat onder meer het risico om afgesloten te worden van drinkwater. In België zijn de belangrijkste oorzaken van waterarmoede een te laag inkomen, een te hoge waterfactuur en huisvesting van slechte kwaliteit.

Bijna een derde van de mensen met een armoederisico moet zich tevreden stellen met een **woning van slechte kwaliteit**. Dit heeft niet alleen gevolgen voor hun gezondheid, maar raakt ook aan hun gezinsleven.

- **Inzetten op energie- en waterbesparende maatregelen**

Informeren en sensibiliseren

- Promotie maken voor de waterscan. Deze is gratis voor beschermde klanten en wanneer het OCMW, een CAW of andere instelling voor schuldbemiddeling deze aanvraagt voor het kwetsbare gezin.
- Promotie maken voor de voordelen en premies van Fluvius voor beschermde klanten zoals een gratis energiescan, kortingsbonnen voor een energiezuinige wasmachine of koelkast, premie voor een condensatieketel, huur- en isolatiepremie, premie voor de installatie van een hemelwaterput, ... en ondersteuning bieden bij het aanvragen ervan.
- Promotie maken voor de quickscan en de Mijn Verbouwbegeleiding van Dubolimburch en voor het woon(energie)loket.
- Promotie maken voor de Mijn Verbouwlening van Energiehuis Limburg en voor het Vlaams renovatiekrediet.
- Het woonloket van de gemeente uitbreiden naar een woon- en energieloket.
- Kansengroepen informeren over energieprijzen, renovatiepremie, ... Bespreken met het woonenergieloket, InterGemeentelijke Samenwerkingsverbanden Wonen en OCMW wat hiervoor de beste aanpak is.
- Sociale woonmaatschappijen informeren over gemeentelijke doelstellingen bij (ver)bouwprojecten.
- Verhuurders aanmoedigen (via een premie, ontzorging, energiescans, ...) om isolerende, zonwerende, en energie- en waterbesparende maatregelen uit te voeren in hun huurhuizen.

Financiële steun bieden

- Een (extra) financiële tegemoetkoming geven voor energie-efficiëntie maatregelen en waterbesparende maatregelen voor kwetsbare gezinnen.
- (Extra) financiële steun geven bij het onderhoud van de verwarmingsketel, de aankoop van energiezuinige apparaten, ... voor kwetsbare gezinnen.
- Financiële steun geven bij de aankoop van gas in de zomer voor huishoudens met een budgetmeter.

- De verhuur organiseren van energie- en waterzuinige toestellen aan lage huurprijs en met een garantie voor reparaties door de fabrikant voor kwetsbare gezinnen (cfr. Project Papillon van SAAMO).
- Een financiële tegemoetkoming en de nodige begeleiding geven voor het veiliger en waterzuiniger maken van woningen van noodkopers.
- Een korting geven voor de Mijn Verbouwbegeleiding van Dubolimborg voor kwetsbare gezinnen.

Begeleiden/ ondersteunen

- Een traject energiearmoede opzetten voor en door bewoners, samen met SAAMO.
- Informatie geven over energieleveranciers en hoe je kan switchen en ondersteuning bieden bij de effectieve overstap.
- Audits en interventies aanbieden bij kwetsbare gezinnen.
- Een 'energiespaarbox' en/of 'waterspaarbox' met een aantal besparingshulpmiddelen geven aan kwetsbare gezinnen en hen begeleiden bij het gebruik ervan.
- Uitleenen van verbruiksmeters.
- Pleiten voor en begeleiden bij het vervangen van collectieve watermeters naar individuele meters.
- Kwetsbare gezinnen een gratis kwaliteitscontrole van hun leidingwater aanbieden.
- Stimuleren van het gebruik van woonmeters en begeleiden bij het gebruik ervan.
- Organiseren en/of promoten van collectieve (wijk)renovatie van wijken met een hoog aandeel aan kwetsbare gezinnen
- Afstemmen met sociale huisvestingsmaatschappijen over grootschalige renovatie van sociale woningen en het zo energieperformant mogelijk (BEN, Bijna Energie Neutraal) ontwerpen van nieuwe woningen.
- Het ontzorgingstraject naar kansengroepen optimaliseren i.s.m. OCMW en gemeentediensten.
- Een overzicht maken van locaties waar mensen goedkoop hun was kunnen doen en kunnen douchen.

Faciliteren

- Energie- en waterbesparende maatregelen hanteren en extra groen voorzien bij (sociale) woonprojecten.
- De checklist wonen ter preventie van uithuiszetting gebruiken. Deze geeft een opsomming van basisrechten/kansen op vlak van energie, water en wonen.
- Drinkwaterfonteinen voorzien op openbare plaatsen en in openbare gebouwen.
- Een materialenbibliotheek op poten zetten waar (kwetsbare) mensen materialen kunnen uitleenen voor o.a. onderhoud van de woning. Hier eventueel een beginnerscursus aan koppelen voor het gebruik van een aantal materialen.

○ **Inzetten op rationeel energie- en watergebruik**

Informeren en sensibiliseren

- Organiseren van infosessies rond energie-en waterbesparing, rond de energiefactuur, hoe je kan switchen van leverancier, ... voor kwetsbare gezinnen.
- Sensibiliseren over energie- en waterbesparing op de plaatselijke markt, het OCMW, ...

Begeleiden/ ondersteunen

- Een monitorsysteem voor energieverbruik installeren en bijhorend advies geven voor kwetsbare gezinnen.

- **Inzetten op een gezond binnenklimaat**

Informeren en sensibiliseren

- Sensibiliseren over gezond en energievriendelijk wonen met de demonstratiewoning van Logo Limburg 'Gezond (t)Huis'.
- Promotie maken voor een gezond binnenklimaat via de campagne 'gezond binnen'.
- Een babbelmoment 'gezond wonen' organiseren voor mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

Begeleiden/ondersteunen

- Een begeleidingstraject aanbieden rond gezond wonen voor mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

Acties rond vervoersarmoede

Ook vervoersarmoede maakt deel uit van sociaal klimaatbeleid. Mensen in armoede verplaatsen zich het minst, minder snel en met een kleiner bereik.

Vervoersproblemen hebben een grote invloed op het leven van mensen in armoede. Ze beïnvloeden hun kans op werk, op gezondheidszorg, op een schoolloopbaan, kortom op hun deelname aan de maatschappij. De combinatie van gebrekkige bereikbaarheden met beperkte mogelijkheden of vaardigheden maakt uiteenlopende groepen mensen vervoersarm.

Voorals mensen uit niet-stedelijk gebied ervaren een gebrek aan vervoersmogelijkheden. Bovendien zijn vaak niet alle voorzieningen aanwezig in landelijk gebied. Hierdoor neemt de vervoersarmoede in de landelijke kernen verder toe. Inzetten op sterke kernen met toegankelijke diensten enerzijds en een breed en toegankelijk vervoersaanbod anderzijds zorgt ervoor dat mensen zich minder, minder ver en dus duurzamer kunnen verplaatsen.

Voor mensen met een beperking vormt ook de lage toegankelijkheid van fiets- en voetpaden, publieke gebouwen, bushaltes, ... een probleem.

- **Inzetten op het verminderen van de kost van privévervoer**

Financiële ondersteuning bieden

- Het gebruik van de fiets in de gemeente stimuleren door bv. het aanbieden van deelfietsen, het organiseren van een groepsaanbod fietsleasing, een samenaankoop van elektrische fietsen, ...

- De verhuur en/of aankoop via een huurkoopsysteem van fietsen organiseren in lokale buurt- of wijkcentra.
- Deelfietsen met een sociaal tarief, waaronder ook bakfietsen, fietskarren, ... voorzien.
- Taxicheques voorzien voor kwetsbare personen.
- Een premie geven aan de taxisector voor de aankoop van een in-/uitstaphulp voor minder mobiele.

Begeleiden/ondersteunen

- Helpen bij het opzetten van carpoolsystemen bij verenigingen.
- Vorming voorzien voor de taxisector over omgaan met klanten met verminderde mobiliteit.

Faciliteren

- Sociale fietsherstelateliers in de buurt voorzien en er promotie voor maken.
- Zorgen voor een goede fietsinfrastructuur bij de scholen, sportaccommodaties, culturele accommodaties, jeugdlokalen ...
- Een fietsbibliotheek in het leven roepen of promotie maken voor een reeds bestaande fietsbibliotheek.
- Een tweedehandsfietsenmarkt organiseren.
- Een aantal deelfietsen ter beschikking stellen aan scholen, jeugdverenigingen, ...
- Een bereikbaarheidskaart opmaken voor sportaccommodaties, culturele accommodaties, scholen, jeugdlokalen ...
- Autodeelsystemen sociaal toegankelijk maken (info, kostprijs, locaties).

○ **Inzetten op het verminderen van de kost van woon-werkverkeer**

Informeren en sensibiliseren

- Bedrijven stimuleren voor: fietslease, aanbieden van goedkope deelfietsen, installeren van een fietsherstelplaats, fietsvergoeding, korting op openbaar vervoer, ...
- Bedrijven stimuleren om voldoende aandacht voor de bereikbaarheid van de werkplek op te nemen met nieuwe werknemers (hoe route uitstippelen, mogelijke tarieven openbaar vervoer, premies, ...) en zelf het goede voorbeeld geven.
- Carpooling op bedrijventerreinen stimuleren.

Financiële ondersteuning bieden

- Betaalbaar woon-werkverkeer van het gemeentepersoneel voorzien via fietslease, fietsvergoeding, een premie of gratis abonnement voor openbaar vervoer, carpoolsysteem, ...

Faciliteren

- Fietspunten op bedrijventerreinen/ gemeentelijke accommodaties voorzien.

- **Inzetten op aangepast en betaalbaar (collectief) vervoer**

Informeren en sensibiliseren

- Promoten van de voordelige formules van openbaar vervoer zoals B-dagtrips, B-evenementen, weekendbiljet, ...

Financiële ondersteuning bieden

- Beperken van de kosten van openbaar vervoer door een gratis bus-/treinabonnement voor jongeren en/of 65-plussers, een kortingskaart voor mensen in armoede, het invoeren van een derde betalerssysteem, ...
- Verdelen van 10-rittenkaarten van De Lijn bij +14-jarige leerlingen voor verplaatsingen i.k.v. werkplekklaren om schooluitval te vermijden.

Faciliteren

- Een gemeentebusje inzetten naar dienstencentra, kinderopvang, ...
- Gratis busvervoer naar de wekelijkse markt organiseren.

- **Inzetten op een netwerk aan mensen die kunnen helpen met vervoer**

Informeren en sensibiliseren

- promotie maken voor Meermobiel en MAV (Mobiliteitscentrale Aangepast Vervoer).
- Promotie maken voor de Minder Mobielen Centrale.

Financiële ondersteuning bieden

- Een sociaal tarief invoeren voor de Minder Mobielen Centrale (MMC).

Faciliteren

- De Minder Mobielen Centrale toegankelijk maken voor alle mensen in armoede.

- **Inzetten op het versterken van de persoonlijke vaardigheden met betrekking tot mobiliteit van mensen in vervoersarmoede.**

Faciliteren

- Organiseren van vormingen rond openbaar vervoer op maat van de doelgroep (hoe route uitstippelen, mogelijkheden tarieven, ...).
- fietslessen organiseren (voor alle leeftijden) en fietsbuddy's voorzien om eigen routes te oefenen.
- een extra les 'basis fietsonderhoud' koppelen aan de fietslessen.
- Een bereikbaarheidskaart maken van de belangrijkste punten in de gemeente (gemeentehuis, ziekenhuis, OCMW, scholen ...).
- Een inventaris opmaken van toegankelijke taxi's en deze online raadpleegbaar maken.

○ Inzetten op een goede toegankelijkheid

Faciliteren

- Toegankelijkheid/Universal Design opnemen als voorwaarde in het bestek van masterplannen van heraanlegprojecten en van nieuwe gemeentelijke gebouwen (leerproces: stapsgewijze aanpak).
- Bij de inrichting van Hoppinpunten rekening houden met de toegankelijkheid van de bushaltes.
- Voor een goede toegankelijkheid van voet- en fietspaden, ... voor personen met een beperking zorgen.
- Zorgen voor een goede toegankelijkheid van toeristische infrastructuur, musea, culturele centra, gemeentehuis, scholen, jeugdlokalen, sportaccommodaties, ...
- Zorgen voor een goede toegankelijkheid van voet- en fietspaden op de veelgebruikte routes naar de school, de sportaccommodaties, musea, culturele centra, jeugdlokalen ... voor personen met een beperking.
- Zorgen voor een goede toegankelijkheid van het bedrijventerrein en de bedrijven.
- Toegankelijkheid als voorwaarde mee opnemen bij de (her)aanleg van nieuwe fiets- en voetpaden.
- Toegankelijkheid opnemen als voorwaarde bij de bouw van nieuwe musea, culturele centra, ...
- Toegankelijkheid opnemen als voorwaarde bij de vergunning van nieuwe toeristische infrastructuur.
- Bij de (her)aanleg van pleinen en parken rekening houden met een goede toegankelijkheid.
- Inventariseren van knelpunten op veelgebruikte routes in de omgeving van sociale, medische en culturele bestemmingen.
- Inventariseren van de toegankelijkheid van bushaltes.
- Een up-to-date kaart ter beschikking stellen van de bushaltes met afgestemde toegankelijkheidsinformatie.
- Een fietstaxidienst organiseren voor personen met verminderde mobiliteit.

○ Inzetten op kernversterking

Faciliteren

- Samen met de dienst huisvesting, mobiliteit en ruimtelijke planning een locatiebeleid (waar wel, waar niet bouwen) en een strategische visie rond kernversterking uitwerken.
- Verdichting in de kern stimuleren door in een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) op de juiste plaatsen hogere bouwdichtheden of meer bouwlagen toe te staan.
- Zorgen voor de herbestemming van slecht gelegen woongrond en omvorming van landschapsherstelgebieden.
- In erfpacht geven van eigen gronden of gronden van OCMW's om er bouwprojecten met een hoog ruimtelijk rendement te laten ontwikkelen.
- Een kerngebied afbakenen waar geen vrijstaande bebouwing wordt toegestaan. Dit vastleggen in een RUP.
- Een planologische ruil uitvoeren om van lintbebouwing naar kernversterking te gaan.

- Nieuwe bouwprojecten/verkevelingen enkel in de omgeving van mobiliteitsknooppunten ontwikkelen (goed bereikbaar met fiets, openbaar vervoer, ...).

Acties rond adaptatie

Voldoende toegankelijk groen in de buurt is zeer belangrijk voor kwetsbare gezinnen. Hier kunnen ze tijdens hitte de nodige verkoeling, ontspanning en ademruimte zoeken.

Daarnaast is het ook heel belangrijk om gericht naar kwetsbare inwoners te communiceren over de risico's en gevolgen van de klimaatverandering en hoe je hiervoor te beschermen.

o Inzetten op voldoende toegankelijk groen

Informereren en sensibiliseren

- Op maat van verschillende doelgroepen (ouderen, kwetsbare gezinnen, ...) communiceren over parken, bossen, ... die extra opengesteld worden bij hitte en hoe hier te geraken.
- Burgers informeren over het bestaan van en toegang tot groene ruimten.

Faciliteren

- Een groenbehoeftekaart opmaken met daarin aandacht voor het groenaanbod per inwoner/wijk in functie van hitte, wateroverlast, ...
- De 3-30-300 vuistregel hanteren voor meer en gezonder stadsgroen (3 bomen zichtbaar vanuit elk huis, 30 procent bladerdek in elke buurt, 300 m van het dichtstbijzijnde park of groene ruimte).
- Parken, bossen, ... extra openstellen bij hitte zodat mensen de schaduw en verkoeling kunnen opzoeken.
- Bij hitte een gratis bus inleggen naar nabijgelegen parken/bossen voor kwetsbare gezinnen (indien niet in de buurt ter beschikking).
- Ervoor zorgen dat groene en publieke ruimten bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

Inzetten op een goede communicatie over en ondersteuning bij noodsituaties en risico's

Informereren en sensibiliseren

- Kwetsbare inwoners informeren over pieken van ozon, pollen, een naderende hittegolf en/of smog en hoe overlast te vermijden bv. binnen blijven, geen zware inspanningen, ...
- Kwetsbare inwoners informeren over welke maatregelen ze preventief kunnen nemen om schade te beperken of te voorkomen bij overstromingen.
- Kwetsbare inwoners informeren over gezondheidsrisico's tijdens/na een noodsituatie zoals schimmels na overstroming, voedselveiligheid tijdens hitte, ...
- Communiceren naar en sensibiliseren van risicogroepen over de risico's van hitte.
- Informeren van kwetsbare personen over nieuwe infectieziekten en hinderlijke insecten en hoe je hier tegen te beschermen.

- Kansengroepen stimuleren via een doelgerichte informatiecampagne om een noodpakket (dekens, zaklamp, ...) in huis te hebben om zichzelf te beschermen bij overstromingen.

Begeleiden/ ondersteunen

- Individuele begeleiding voorzien na een noodsituatie bv. overstroming, ...
- Een poetsdienst ter beschikking stellen na een overstroming.
- Een gratis waterbedeling organiseren bij kwetsbare huishoudens bij extreme hitte.
- Noodpakketten uitdelen aan kwetsbare huishoudens.

Faciliteren

- Opleiding organiseren voor personeel dat met kwetsbare groepen werkt.
- Een gezondheidsplan voor warme dagen opmaken.
- Een sociale kwetsbaarheidskaart opstellen en uitgaande hiervan preventieve en beschermende acties opstellen.
- Extra aandacht hebben bij een noodsituatie of calamiteit voor kansengroepen en dit zowel bij de opmaak van noodplannen, als tijdens evacuatie als bij de nasleep van de ramp.

Publicaties

- Handboek 'Samenwerken aan sociale buurten' - Departement Omgeving
https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2023-05/Sociale%20buurten_Eindrapport_FINAAL.pdf
- Analyse rapport 'Samenwerken aan sociale buurten' - Departement Omgeving
https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2023-04/Sociale%20buurten_Bijlage_Analyse.pdf
- Actieplan vervoersarmoede 2021-2025 - stad Gent
https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/20221020_NO_Actieplan%20Vervoersarmoede%202021-2025.pdf
- Dossier vervoersarmoede - Mobiel 21
https://demos.be/sites/default/files/dossier_vervoersarmoede.pdf
- Minder mobiel, een bewuste keuze? - Mobiel 21 https://www.mobiel21.be/downloads/Mobiel-21_Onderzoek-Vervoersarmoede_2021.pdf
- Barometer energiearmoede - Koning Boudewijnstichting
<https://media.kbs-frb.be/nl/media/10491/Barometer%20Energiearmoede%202023%20DEF>
- Barometer waterarmoede – Koning Boudewijnstichting
<https://media.kbs-frb.be/nl/media/11119/Barometer%20Waterarmoede%202023>
- Projecten van OCMW's om energiearmoede te voorkomen - Platform tegen energiearmoede
https://media.kbs-frb.be/nl/media/10883/PUB_3901_ProjetsGazElec_NL_DEF
- Wat te doen aan energiearmoede? Inspiratiebrochure praktijk en beleid – Samenlevingsopbouw en Steunpunt mens en samenleving

https://www.saamo.be/wp-content/uploads/2021/11/inspiratiebrochure_energiearmoede_web-1.pdf

- Oplossingen voor een eerlijk klimaatbeleid - Bond Beter Leefmilieu
<https://drive.google.com/file/d/1DUO7oOOfoiQecqG3e91nIEbeCiw1Lgir/view>
- Visienota Energiearmoedeplan 2025 - Vlaamse Regering
https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1669105223/Visienote_aan_de_Vlaamse_Regering_armoedeplan_po9avb.pdf
- Wie laten we achter? Sociaal klimaatbeleid in België: nood aan grondige reset - Reset. Vlaanderen
<https://indd.adobe.com/view/7a7a5c77-df86-492c-9a9f-3cc9b9bb58fb>
- Visietekst 'Een sociaal-ecologisch woonbeleid' – Reset. Vlaanderen
<https://indd.adobe.com/view/7653eaae-b899-4675-960a-1e373f3c93e4>

Websites

<https://www.mobiel21.be/nl/inzichten-en-praktijkverhalen/zonder-auto-geen-job>
<https://www.vvsg.be/samenleven-gezin-welzijn/armoede/energiearmoede>
https://energy-poverty.ec.europa.eu/index_en
<https://reset.vlaanderen/>
<https://www.saamo.be/>
<https://energiehuislimburg.be/>
<https://stebo.be/>
<https://netwerktegenarmoede.be/nl/lid-verenigingen>

Contactgegevens woonwinkel/woonloket/ woon- en energieloket

Alken	woonloket	https://www.alken.be/woonloket
As	GAOZ woonbeleid	https://www.woningaaz.be
Beringen	Woon- en energieloket	https://www.beringen.be/woon-en-energieloket
Bilzen	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.bilzen.be/premies-en-subsidies-woon-en-energieloket
Bocholt	Woon-energieloket	https://bocholt.be/inwoner/bouwen-en-wonen/wonen/woon-energieloket/
Borgloon	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.borgloon.be/burger/wonen-en-omgeving/bouwen-en-verbouwen/woonenergieloket-stebo
Bree	Woonloket	https://www.bree.be/wonen-en-welzijn/woonloket
Diepenbeek	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.diepenbeek.be/woonenergieloket-diepenbeek
Dilsen-Stokkem	Woonloket	https://www.dilsen-stokkem.be/woonloket
Genk	GAOZ woonbeleid	https://www.woningaaz.be/
Gingelom	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.gingelom.be/woonenergieloket-2
Halen	Wonen in West-Limburg	https://www.halen.be/bouwen-en-huisvesting

Ham	Woonloket	https://www.ham.be/woonloket
Hamont-Achel	Woonenergieloket	https://www.hamont-achel.be/woonloket
Hasselt	Woon- en energieloket	https://www.hasselt.be/nl/woon-en-energieloket-stad-hasselt
Hechtel-Eksel	Woonloket	https://www.hechtel-eksel.be/woonloket-2
Heers	Woonenergieloket (Stebo)	https://energiehuislimburg.be/3870-heers/
Herk-de-Stad	Woonenergieloket – wonen in West-Limburg	https://www.herk-de-stad.be/wonen-en-werken/wonen-west-limburg/woonenergieloket
Herstappe	Wonen in Tongeren-Herstappe	https://www.tongeren.be/ewonen-in-tongeren-herstappe
Heusden-Zolder	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.heusden-zolder.be/woonenergieloket
Hoeselt	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.hoeselt.be/bouwen-en-wonen/premies
Houthalen-Helchteren	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.houthalen-helchteren.be/woonenergieloket
Kinrooi	Woonloket	https://www.kinrooi.be/wonen-en-verbouwen
Kortesseem	Woonenergieloket (Stebo)	https://stebo.be/particulieren/wonen/kortesseem/
Lanaken	Woonenergieloket (Stebo)	https://stebo.be/particulieren/wonen/woonloket-lanaken/
Leopoldsborg		https://www.leopoldsborg.be/wonen
Lommel	Woonloket Helo	https://www.lommel.be/product/2200/woonloket-helo
Lummen	Wooninfopunt – Wonen in West-Limburg	https://www.lummen.be/node/2606
Maaseik	Woonloket	https://www.maaseik.be/woonloket
Maasmechelen	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.maasmechelen.be/woonenergieloket-maasmechelen-stebo
Nieuwerkerken	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.nieuwerkerken.be/stebo
Oudsbergen	GAOZ woonbeleid	https://www.woneningaoz.be/
Peer	Woonenergieloket (Stebo)	https://stebo.be/particulieren/wonen/woonenergieloket-peer/
Pelt		https://www.gemeentepelt.be/adres
Riemst	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.riemst.be/nl/wonen/woonloket
Sint-Truiden	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.sint-truiden.be/woonenergieloket
Tessenderlo	Woonloket	https://www.tessenderlo.be/producten/detail/792/woonloket
Tongeren	Wonen in Tongeren-Herstappe	https://www.tongeren.be/ewonen-in-tongeren-herstappe
Voeren	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.voeren.be/wonen-en-omgeving/bouwen/woonenergieloket-stebo
Wellen	Woonenergieloket (Stebo)	https://www.wellen.be/nl/woonenergieloket-stebo
Zonhoven	Woon- en energieloket	https://www.zonhoven.be/woon-en-energieloket
Zutendaal	GAOZ woonbeleid	https://www.woneningaoz.be/